

Гриненко С.М.,
доктор філософії, старший викладач
Миколаївського коледжу культури і
мистецтв
Миколаїв, Україна

ГІТАРНІ ТВОРИ ІСПАНСЬКИХ КОМПОЗИТОРІВ ХХ СТОЛІТТЯ

Починаючи з XVIII століття класична гітара є інструментом, що був і є вкрай поширеним в європейському музичному просторі. У ХХ столітті виникає багато творів для класичної гітари, в яких відбувається синтезування традицій минулого та сьогодення, внаслідок чого розкриваються нові можливості цього інструмента.

Творчість провідних іспанських композиторів минулого століття стала великим внеском для розвитку гітарного мистецтва. Висвітлення особливостей трактування гітари в їх творах, окреслення жанрової палітри є актуальним завданням.

Метою доповіді є аналіз та характеристика особливостей гітарних творів іспанських композиторів ХХ століття.

Іспанія є країною, чия музична культура нерозривно пов'язана з таким інструментом, як гітара. В ХХ столітті виникає ціла низка іспанських композиторів, що обирають саме гітару для втілення власних творчих задумів. Їх авторські підходи демонструють прагнення розкрити широкі можливості інструмента та продемонструвати це публіці. Серед іспанських композиторів, які написали чимало творів для гітари, можна згадати Хоакіна Туріна, Хоакіна Родріго, Федеріко Морено Торроба, Федеріко Момпу та ін.

Проте, саме ці композитори сформували потужний напрямок в сфері гітарного мистецтва Іспанії, спричинивши появу «Ренасім'єнто». Творці періоду Ренасім'єнто намагались надати власній музиці національного забарвлення.

Хоакін Туріна Перес (1882-1949) композитор, диригент, музикант-виконавець та музичний критик, який у своїх творах розвивав національне мистецтво Іспанії, прагнучи передати багатство фольклору (ритмічні, інтонаційні, ладові особливості). У багатьох творах національна тема реалізовувалась через сферу програмності, а не лише через інтонаційно-ритмічну сферу. Для гітари композитор створював опуси у період з 1923 до 1932 року, серед них можна виокремити такі, як «Севільяна», «Фандангільо», «Рафага», «Присвята Таррегі» та Соната.

Хоакін Родріго (1901-1999) є митцем, що у своїй творчості зміг створити ряд унікальних гітарних опусів, що увійшли в історію музичного мистецтва. Всі гітарні твори композитора є програмними та навіть на рівні тематики пов'язані з іспанською культурою. Це й «Далека сарабанда», «Соната в іспанському дусі», «Три іспанські п'єси», «Тонаділья для двох гітар», «Полями Іспанії» та ін. На відміну від інших іспанських композиторів, Хоакін Родріго створює не лише камерно-інструментальні

твори, а й більш масштабні. Зокрема, вкрай популярним став концерт «Аранхуес» для гітари з оркестром, в якому митець зміг наділити класичний жанр новими барвами. Завдяки гітарі цей твір став своєрідною романтичною одою іспанській культурі, яка складається з декількох частин. Митець розкриває культуру фламенко через насичення музичної тканини характерними прийомами гри на гітарі, ритмічними та інтонаційними елементами. Власне й вступ соліста, який відкриває концерт, виступає прямим відсиланням до культури фламенко, в якій подібні сольні висловлювання були вкрай частими. Концерт можна розглядати, в певному сенсі, як спробу продемонструвати різні етапи розвитку іспанської музичної культури.

Федеріко Морено Торроба (1891-1982) є ще одним провідним композитором Іспанії. Жанрова палітра творів Морено Торроба є вкрай широкою. Митець пише опуси для гітари, звертаючись до структур, які склались ще у період бароко та класицизму - соната, сонатина, сюїта, що свідчить про неокласичні риси його творчості. Водночас, Федеріко Морено Торроба прагне розвивати естетику романтизму, для якої притаманна увага до національної культури, з опорою на фольклорну тематику. Саме тому для митця актуальні і такі вже «традиційні» для романтизму жанри, як ноктюрн та романс, й більш новітні, що дозволяли втілити нестандартні задуми. Серед них можна згадати «Естампи» для гітарного квартету, «Замки Іспанії», «Сім альбомних творів» та інші.

Федеріко Момпу (1893-1987) є митцем, що здебільшого присвятив себе написанню музики для фортепіано. Проте, в 1962 році він пише сюїту «Compostelana» для гітари спеціально для Андреса Сеговії. Також серед гітарних творів митця можна згадати «Cançó i dansa No. 10 » (Sobre dos Cantigas del Rei Alfonso X), що був написаний для фортепіано (1953), а вже згодом транскрипований композитором для гітари та «Cançó i dansa No. 13» (Cançó: El cant dels ocells; Dansa (El bon caçador)), створений для гітари.

В ХХ столітті формується чимало творів для гітари, авторами яких виступають іспанські композитори. Домінантним принципом їх композиторського спадку стало звернення до національного фольклору, в тому числі музики фламенко. Виразною особливістю гітарної творчості Хоакіна Туріна, Хоакіна Родріго, Федеріко Морено Торроба, Федеріко Момпу є яскрава програмність та намагання представити гітару як академічний інструмент, що здатний виконувати матеріал будь-якого рівня складності.

Список використаних джерел:

1. Бернат Ф.Ф. Загальноєвропейський еталон гітарного виконавства та специфіка його національних втілень: дис... кандидата мистецтвознавства: 17.00.03 / Харківський національний університет мистецтв імені І. П. Котляревського, Харків, 2019. 205 с.
2. Иванников Т.П. Концерт «Аранхуэс» для гитары с оркестром Х. Родриго как феномен испанского неоклассицизма. *Мистецтвознавчі записки*, 2017. Вип. 31. С. 3-24.

3. Кригін О.І. Універсалізм творчості Андреса Сеговії та його вплив на становлення вітчизняної гітарної школи. автореф. дис..канд. мистецтвознавства; 17.00.03. Харків, 2015. 18 с.

4. Салій В. Вплив творчості А. Сеговії на гітарне виконавство ХХ століття. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. 2021, Вип 35. том 5. С. 34-41.

5. Сологуб В.Д. Концерт для гітари з оркестром як основа фахової підготовки виконавців спеціальності “класична гітара”. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія Педагогічні науки: реалії та перспективи*, 2019. Вип.67. С. 255-258.

Дутчак О.І.,

кандидат історичних наук, доцент кафедри управління соціокультурною діяльністю, шоу-бізнесу та івент-менеджменту Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, м. Івано-Франківськ, Україна

СУТНІСТЬ СУЧАСНОГО РИНКУ КРЕАТИВНИХ ІНДУСТРІЙ: ТЕРМІНОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ

Вступ. Терміни «креативні індустрії» та «соціокультурна сфера» стали активно використовуватися відносно нещодавно. Спостерігається різноманітність підходів і використання термінів та понять у різних країнах світу. Соціокультурна сфера, по суті, перебуває на стику між культурою, творчістю, з одного боку, та бізнесом – з іншого. У результаті такої діяльності відбувається комерціалізація ідей у сфері культури, що унаслідок приносить певний прибуток. В українському науковому просторі частіше вживають терміни «соціокультурна сфера» чи «соціокультурний сервіс» [3].

Мета дослідження полягає в термінологічному окресленні сутності сучасного ринку креативних індустрій.

Поняття соціокультурної сфери все частіше окреслюють поняттям «креативної (культурної) індустрії», що тісно пов'язано з концепцією креативної економіки. Такі поняття набули активного поширення на початку ХХІ ст. для позначення комплексу творчих галузей, що випускають широкий спектр товарів та послуг, а у наслідок – вони забезпечують роботою велику кількість людей, використовували цифрові технології, залежали від інновацій, які є швидкозмінними та швидко старіючими, відповідно, і суспільних трендів, розвивалися, переважно, у країнах західної Європи, а також у просторі США [2].

Існує низка підходів до розгляду терміну «креативні індустрії» та його змісту: